

בש"פ 1946/14 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון
בש"פ 1946/14

כבוד השופט י' דנציגר

לפני:

מדינת ישראל

המבקש:

נ ג ד

פלוני

המשיב:

בקשה להארכת מעצר חמישית של המשיב מעבר לשישה חודשים בהתאם לסעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

י"ח באדר ב' התשע"ד (20.3.2014)

תאריך הישיבה:

עו"ד איתמר גלבפיש

בשם המבקשת:

עו"ד שי פלד

בשם המשיב:

החלטה

לפני בקשה להארכת מעצר חמישית של המשיב מעבר לשישה חודשים, בהתאם לסעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), בארבעים וחמישה ימים נוספים החל מיום 22.3.2014 או עד למתן פסק דין בת"פ 13-03-46086 בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, לפי המוקדם מביניהם.

העובדות על פי כתב האישום

1. כתב האישום שהוגש לבית המשפט המחוזי בבאר שבע ביום 24.3.2013, מייחס למשיב ולארבעה נאשמים נוספים את העבירות הבאות: תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 382(א) ו-380 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) והתעללות בקטין, לפי סעיף 368ג לחוק העונשין.

2. על פי האמור בכתב האישום, בתאריך 11.3.2013 שהו המשיב (יליד 1995) וארבעת הנאשמים הנוספים (שניים מהם קטינים ילידי 1997 ושניים קטינים ילידי 1996) יחד עם קטין נוסף (יליד 1996) ועם המתלונן (יליד 1995) בתא מעצר בכלא "אוהלי קידר". לאחר שנודע למשיב ולנאשמים האחרים כי המתלונן חשוד בביצוע עבירות מין כלפי קטינה, הם החלו בצוותא חדא לתקוף את המתלונן, תוך השפלתו והשמעת איומים לעברו כדלקמן: המשיב היכה את המתלונן בפניו; הנאשם 1 נתלה על החלק העליון של מיטת הקומותיים והניף את גופו לעבר המתלונן ובעט בחוזקה בראשו; הנאשם 5 חבט בפניו של המתלונן באמצעות ברכו; הנאשמים 3 ו-4 היכו את המתלונן באגרופים ובעיטות בכל חלקי גופו. בהמשך לאמור לעיל, פירקו הנאשמים 1 ו-4 את חלון התא, הוציאו אותו ממקומו והיכו באמצעותו את המתלונן על ראשו ועל גבו. כתוצאה מהמכות, החל המתלונן לדמם וכנס למקלחת. בעוד המתלונן מתקלח זרקו עליו המשיב ונאשם 1 פח זבל במטרה להשפיל אותו. לאחר שסיים להתקלח היכו אותו המשיב והנאשם 1 בבעיטות ובמכות אגרופי. במהלך האירועים המתוארים לעיל, הורה הנאשם 1 למתלונן להיכנס לתוך תא השירותים הצמוד לתא המעצר, ושם הוציא הנאשם 1 סכין גילוח ואיים באמצעותו על המתלונן, ובהמשך חתך את המתלונן בזרועו. בהמשך, בזמן שהמתלונן עיסה את כפות רגליו של הנאשם 5, הורה לו הנאשם 5 לקרב אליו את פניו ואז היכה אותו בפניו באמצעות רגלו. בהמשך, הטיל הנאשם 3 את מימיו לכיוונו של המתלונן, וכך עשה בשלב מסוים גם הנאשם 5. בנוסף, במהלך האירוע זרקו המשיב והנאשמים 3 ו-5 סיגריות בוערות לעבר גופו של המתלונן. במהלך האירועים המתוארים לעיל, המשיב והנאשמים האחרים כיסו את המצלמות בתא במשחת שיניים ובמגבות. מעשיהם של המשיב והנאשמים האחרים הופסקו רק ביום 12.3.2013 בשעה 04:45 כשהסוהרים נכנסו אל התא והוציאו ממנו את המתלונן כשהוא חבול ופצוע. כתוצאה ממעשי המשיב והנאשמים האחרים נגרמו למתלונן טשטוש ראייה בעין ימין, שטף דם תת לחמית בלחי שמאל עם נפיחות מקומי ושריטות בברך שמאל. כתוצאה ממעשי הנאשם 1 נגרמו למתלונן חתכים בזרוע שמאל.

תמצית הליכי המעצר

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המבקשת בקשה לעצור את המשיב עד תום ההליכים נגדו. בבקשה נטען כי ישנן ראיות לכאורה להוכחת המיוחס למשיב וליתר הנאשמים בכתב האישום. בנוסף נטען כי קמה נגד המשיב עילת מעצר מכוח סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק המעצרים, מכיוון שהמשיב והנאשמים האחרים תקפו בצוותא חדא את המתלונן והתעללו בו התעללות ארוכה ואכזרית, מעשים המעידים על מסוכנותם הרבה לציבור. בנוסף נטען כי קמה במקרה דנן חזקת מסוכנות מכוח סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק המעצרים. בנוסף נטען כי קיים חשש ששחרור המשיב יוביל לשיבוש הליכי משפט, ולכן קמה עילת המעצר מכוח סעיף 21(א)(1)(א) לחוק המעצרים, בשים לב לכך שהמשיב והנאשמים האחרים כיסו את המצלמות וגם איימו על המתלונן שלא יספר על התקיפה ויאמר לסוהרים שהוא נפל ממיטתו. לבסוף נטען כי מסוכנותו של המשיב מתעצמת לנוכח עברו הפלילי הכולל הרשעה בעבירות של איומים והפרעה לשוטר במילוי תפקידו.

4. ביום 7.4.2013 התקיים דיון בשאלת מעצרו של המשיב עד תום ההליכים. בדיון זה הסכים בא-כוח המשיב לקיומן של ראיות לכאורה, אך טען כי יש לשחררו לחלופת מעצר. ביום 11.4.2013 קיבל בית המשפט את הבקשה לעצור את המשיב עד תום ההליכים ודחה את טענת בא-כוחו בדבר חלופת מעצר. נקבע כי לעובדה שבמעון הניעול אין מקומות פנויים מצטרפת העובדה שבעברו של המשיב מספר ניסיונות טיפוליים שלא צלחו במסגרות חוץ ביתיות, כשאינן בשלב זה המלצה להשיב את המשיב למסגרות כאלה. עוד נקבע כי בית הוריו של המשיב אינו משמש כחלופת מעצר ראויה במקרה דנן, מכיוון שאין בחלופה זו כדי למנוע במידה סבירה את המסוכנות שעולה מהמשיב. להשלמת התמונה יוער כי באותה החלטה הורה בית המשפט על מעצר עד תום ההליכים של הנאשם 1, וכי בהחלטה נוספת מיום 21.4.2013 הורה בית המשפט על מעצרו עד תום ההליכים של הנאשם 3.

5. ביום 12.9.2013 האריך בית משפט זה (השופט ח' מלצר) את מעצרו של המשיב בארבעים וחמישה ימים, החל מיום 24.9.2013 או עד למתן פסק דין בעניינו של המשיב, לפי המוקדם. בנוסף הורה בית משפט זה לשירות המבחן לערוך תסקיר אשר יבחן אפשרויות לחלופת מעצר מוסדית בעניינו של המשיב ואשר יוגש עד עשרה ימים לפני תום תקופת ההארכה הראשונה. ביום 22.10.2013 הוגש תסקיר משלים בעניינו של המשיב, בהתאם להחלטה מיום 12.9.2013, שעמד על מורכבות אישיותו של המשיב ועל כך שבעבר ניסיונות השמה בחלופות חוץ ביתיות לא צלחו. בהמשך הוארך מעצרו של המשיב שלוש הארכות נוספות על ידי שופטי בית משפט זה.

6. באשר ליתר הנאשמים; הנאשם 1 שוחרר ביום 3.12.2013 לחלופה במעון נעול. הנאשם 5 שוחרר ביום 23.4.2013 לחלופת מעצר. הנאשם 4 שוחרר ביום 22.5.2013 לחלופת מעצר. מעצרו של הנאשם 3 הוארך בפעם השנייה ביום 23.2.2014.

קצב התקדמות התיק העיקרי

7. על פי האמור בבקשה, שמיעת הראיות בתיק העיקרי נדחתה בעיקר בשל בקשות המשיב והנאשמים האחרים, לצורך משא ומתן עם המבקשת. פרשת התביעה החלה ביום 30.10.2013 ומאז התקיימו עוד ארבע ישיבות הוכחות, האחרונה ביום 9.12.2013. במקביל לניהול ההליך, התיק נקבע גם לגישור. ביום 29.1.2014 הודיעה בא-כוח המבקשת כי הצדדים הגיעו להסדר טיעון, ובהתאם גם הוגש כתב אישום מתוקן. המשיב והאחרים הודו במסגרת הסדר הטיעון בעובדות כתב האישום המתוקן, וביצוע עבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(א) + 380 לחוק העונשין, ובעבירה של שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק העונשין. בהתאם להסדר הטיעון, סוכם כי בנוגע לעבירה של התעללות בקטין, לפי סעיף 368 לחוק העונשין, יטענו באי-כוח הצדדים לפני בית המשפט האם יש בעובדות כתב האישום המתוקן כדי להקימה. ביום 25.2.2014 טענו באי-כוח הצדדים באשר לעבירת ההתעללות בקטין. ביום 6.3.2014 קבע בית המשפט כי יש ספק האם האלימות שנקט בה המשיב כלפי המתלונן עולה כדי התעללות, ומשכך קבע כי המשיב ביצע רק את העבירות בהן הודה. בית המשפט קבע מועדים לטיעונים להרשעה ולעונש ליום 19.3.2014 והורה כי עד למועד זה יוגשו תסקירי מבחן באשר לכלל הנאשמים. בתום הדיון ביקש בא-כוח המשיב להורות על שחרורו בתנאי התייצבות בלבד, אך בא-כוח המבקשת התנגדה לבקשה זו באופן שבו נטענה. ביום 11.3.2014 הגישה המבקשת בקשה לעריכת תסקיר נפגע שיוגש עד למועד הטיעונים לעונש.

8. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 10.7.2013 הודה המשיב בעבירת היזק במזיד, וביום 8.9.2013 נגזר דינו לחודש מאסר.

תמצית טענות הצדדים לפני

9. המבקשת טוענת - באמצעות בא-כוחה, עו"ד איתמר גלבפיש - כי מדובר בפרשה שעניינה אלימות חמורה שנקטו המשיב והנאשמים האחרים בעצור ששהה עימם בתא המעצר. נטען כי העובדה שהמשיב שהה במעצר ותחת פיקוח לא הרתיעה אותו מלבצע את המעשים האכזריים, ומשכך מעידים מעשיו על מסוכנות רבה לציבור בכללותו. נטען כי מסוכנות זו עומדת בעינה גם אם בסופו של יום המשיב לא הורשע בעבירה של התעללות בקטין. נטען כי מסוכנותו של המשיב מתחזקת לנוכח עברו הפלילי, שכולל הרשעות בעבירות של היזק במזיד, אימים והפרעה לשוטר במילוי תפקידו. נטען כי תסקירי שירות המבחן בעניינו של המשיב עמדו על כך שנעשו בעבר ניסיונות טיפוליים, לרבות השמתו במסגרות

חוץ ביתיות, וכי ניסיונות אלו כשלו. עוד נטען כי חלופת המעצר שהוצעה בעבר בבית הוריו של המשיב התבררה כחלופה לא מתאימה, וכי המשיב סירב לחלופת מעצר מוסדית ועמד בסירובו זה לאורך זמן. לבסוף הודגש כי גם אם יסבור בית משפט זה כי יש מקום לשקול חלופת מעצר, הרי שלא ניתן לשחרר את המשיב באופן מיידי ויש לקבל תסקיר שירות מבחן לשם בחינת החלופה. בנקודה זו הוזכר, שוב, כי שאלת החלופה נבחנה על ידי שירות המבחן בעבר, בעקבות החלטת השופט ח' מלצר ובסופו של יום שירות המבחן לא בא בהמלצה לשחרר את המשיב.

10. בא-כוח המבקשת ציין כי הוא ער לכך שניהול המשפט נמשך זמן רב, בשים לב לכך שהנאשם הינו קטין שמוחזק במעצר זמן רב, אולם הדגיש כי ההליך המשפטי נמצא כעת בישורת האחרונה, כאשר החלק המהותי במשפט הסתיים וכל שנותר הוא לשמוע את טיעוני הצדדים לעניין העונש. צוין כי בדיון שהתקיים בערכאה הדיונית אמש (19.3.2014) היו אמורים להישמע טיעוני הצדדים לעניין העונש, אולם הדיון נדחה דחייה קצרה ליום 27.3.2014 על מנת לאפשר לשירות המבחן להכין תסקיר, וייתכן שתידרש דחייה נוספת ככל שיוכן גם תסקיר נפגע עבירה. צוין כי יש להניח ולקוות שבתקופת ההארכה המבוקשת יתקדם התיק לקראת סיום ואף יסתיים. לפיכך טוענת המבקשת כי לנוכח מכלול השיקולים אין מנוס מהארכת מעצרו של המשיב עד תום משפטו.

11. המשיב טוען - באמצעות בא-כוחו, עו"ד שי פלד - כי מכתב האישום המקורי "נותר מעט", כשהעבירות המיוחסות למשיב הן עבירות אלימות שבסמכות בית משפט שלום וכשחלקו של המשיב בעבירות הינו מינורי. צוין כי המשיב מצוי במעצר מזה שנה, כאשר רוב הנאשמים האחרים שוחררו לחלופות מעצר, על אף שחלקם בעבירות גדול מזה של המשיב (למעט הנאשם 3 שמצוי אף הוא במעצר). נטען כי אין היגיון בהמשך החזקתו של המשיב במעצר בעוד רוב הנאשמים האחרים מצויים בחלופות מעצר. עוד נטען כי ראוי לתת את הדעת לכך שהמשיב אובחן כמי שמנת המשכל שלו מצויה מתחת לנורמה, ויש לתת לכך משקל מסוים במסגרת ההחלטה דנן. עוד נטען כי בסופו של דבר מעצרו של המשיב מכתוב את העונש שהוא אמור לקבל, וכי עונש זה עשוי להיות אחר אם הוא לא יישב במעצר. לבסוף נטען כי קיים חשש שהערכת המבקשת לגבי סיום ההליך במסגרת תקופת ההארכה הנוכחית תתברר כהערכה לא ריאלית, וכי ההליכים שוב יתמשכו זמן רב בעוד המשיב ממשיך לשבת במעצר.

דיון והכרעה

12. לאחר שעיינתי בנימוקי הבקשה ושמעתי את טענות הצדדים בדיון שנערך לפני, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להארכת מעצרו של המשיב להתקבל.

13. כידוע, הכלל הוא שנאשם המצוי במעצר ישוחרר בחלוף תשעה חודשים מיום הגשת כתב האישום נגדו אם טרם הסתיים ההליך המשפטי בעניינו. עם זאת, סעיף 62 לחוק המעצרים קובע חריג לכלל ומסמיך את בית משפט זה להאריך את מעצרו של נאשם מעבר לתשעה חודשים לפרק זמן של 90 יום בכל פעם. בעניינו של נאשם קטין קובע חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער) כי בית משפט זה מוסמך להאריך את מעצרו של נאשם קטין מעבר לשישה חודשים לפרק זמן של 45 יום בכל פעם (סעיפים 10-יב-10-יג לחוק הנוער). כידוע, בבואו של בית משפט זה לשקול אם להאריך את מעצרו של נאשם על פי סעיף 62 לחוק המעצרים, עליו לערוך איזון בין הפגיעה המתמשכת בחירות הנאשם לבין הצורך בשמירה על שלום הציבור וניהול תקין של הליכי המשפט. אמות המידה שנקבעו בבית משפט זה להארכת מעצרו של נאשם מעבר לתשעה חודשים מביאות בחשבון, בין היתר: את הימשכות מעצרו, את מידת המסוכנות הנשקפת ממנו, את עברו הפלילי, את חומרת המעשים המיוחסים לו, את החשש מפני

שיבוש הליכי המשפט ואת קצב התקדמות ההליך העיקרי [ראו למשל: בש"פ 3468/13 מדינת ישראל נ' טראוב (19.5.2013), פסקה 10 והאסמכתאות המוזכרות שם; בש"פ 8317/13 מדינת ישראל נ' בבילאין (17.12.2013)].

14. אכן, מעיון בבקשה ומשמיעת טענות הצדדים עולה כי ההליך הפלילי נמשך זמן רב, ואנו מטפלים כעת בבקשת הארכת מעצר חמישית, כשהמשיב נתון במעצר מאחורי סורג ובריח מזה כשנה. אין ספק שלא מדובר בתרחיש אופטימלי. יחד עם זאת, נדמה שזוהי תוצאה בלתי נמנעת בנסיבות העניין. זאת, לנוכח סירובו של המשיב לחלופת מעצר מוסדית ולנוכח אי התאמתה של חלופת המעצר בבית הוריו והימנעותו של שירות המבחן מלבוא בהמלצה על שחרור לחלופת מעצר כלשהי. משכך, אין בידי לקבל את טענות בא-כוח המשיב כי יש לגזור גזירה שווה מהעובדה שרוב הנאשמים האחרים שוחררו לחלופות מעצר. כידוע, שאלת קיומה של חלופת מעצר ראויה נבחנת באופן פרטני בעניינו של כל נאשם ונאשם, והעובדה שלגבי חלק מהנאשמים נמצאה חלופה מתאימה אינה מחייבת להסיק מסקנה דומה בעניינו של המשיב. בנקודה זו אודה כי לא ירדתי לסוף דעתו של בא-כוח המשיב, אשר ביקש לשחרר את המשיב באופן מיידי, על אף שגם לשיטתו לא קיימת חלופת מעצר שנבחנה על ידי שירות המבחן ועל ידי בית המשפט המחוזי ונמצאה ראויה.

זאת ועוד, אין חולק כי בעת הזאת מצוי ההליך המשפטי בעניינו של המשיב בישורת האחרונה, וכל שנותר הינו דיון שצפוי להתקיים ביום 27.3.2014, בו יישמעו טענות הצדדים לעניין העונש (לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן). משכך, מדובר בהארכת מעצר שהינה הכרחית לצורך מיצוי וסיום ההליך המשפטי, וספק בעיני אם קיים היגיון בטענה שדווקא בשלב זה ראוי לשחרר את המשיב (ובמיוחד כאשר אין לפני חלופת מעצר ראויה). עם זאת, אדגיש כי לטעמי ראוי שהבקשה הנוכחית תהיה הבקשה האחרונה להאריך את מעצרו של המשיב, וראוי שיעשה מאמץ מצד כל המעורבים לסיים את ההליך המשפטי בעניינו של המשיב מבלי שיידרש בית משפט זה לבקשה נוספת להארכת מעצרו.

15. אשר על כן, הבקשה מתקבלת.

ניתנה היום, י"ח באדר ב' התשע"ד (20.3.2014).

ש ו פ ט